

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

អនុសាសន៍គោលនយោបាយសង្ខេប Policy Brief

កាត់បន្ថយជលប៉ះពាល់ និងអត្រារៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅវ័យក្មេង និងអត្រាការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់

មិថុនា ២០២៤

ក្រសួងកិច្ចការនារី សហការជាមួយ
ក្រសួងសុខាភិបាល វិទ្យាស្ថានជាតិស្តីពីនៃក្រសួងផែនការ
បានបង្កើតក្រុមការងាររៀបចំអនុសាសន៍គោលនយោបាយសង្ខេប

ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង និងការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់ គឺជាបញ្ហាចម្បងនៅ ប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសកំប៉ន់ភូមិភាគឦសាន

ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេងនិងការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់គឺជាបញ្ហាចម្បងនៃបញ្ហាសង្គមដ៏សំខាន់ៗជាច្រើនសម្រាប់ ក្មេងស្រី ហើយនឹងអាចបង្កឱ្យមានផលវិបាកជាច្រើន។ បទដ្ឋាន និងតួនាទីយេនឌ័រនៅក្នុងសង្គម មានឥទ្ធិពលខុសគ្នាលើស្ត្រី និងបុរស ក្មេងស្រី និងក្មេងប្រុស ចំពោះលទ្ធភាពស្វែងរកសេវាសុខភាព មធ្យោបាយនៃការផ្តល់ និងការទទួលសេវាសុខភាព ដែលឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការខុសៗគ្នារបស់ពួកគេ។ ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង និងការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់ គឺជា ការអនុវត្តដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ ជាការរំលោភបំពានសិទ្ធិកុមារ ពិសេសមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដល់ក្មេងស្រី និងស្ត្រី ទៅលើ ការអប់រំ ការចូលរួមក្នុងសង្គម សិទ្ធិអំណាចផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិផ្លូវភេទ និងសុខភាពបន្តពូជ និងនាំឱ្យមាន ហានិភ័យនៃអំពើហិង្សាកើតឡើងជាដើម។ ភាពខុសគ្នាផ្នែកយេនឌ័រទាំងនេះតម្រូវឱ្យមានការទទួលស្គាល់នៅក្នុង គោលនយោបាយគោលការណ៍ណែនាំនានានិងការរៀបចំគម្រោងថវិកាដើម្បីធ្វើផែនការអន្តរាគមន៍បន្ថែមលើផ្នែកសុខភាព ឱ្យបានសមស្រប ពិសេសសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទ ដើម្បីការពារ និងលើកកម្ពស់សុខភាពរបស់ក្មេងស្រី និងស្ត្រី នៅកម្ពុជា ពិសេសអ្នករស់នៅតំបន់ភូមិភាគឦសាន។

ផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការអង្កេតប្រជាសាស្ត្រ និងសុខភាពកម្ពុជា(CDHS 2014 និង CDHS 2021-22) បង្ហាញថា ប្រេវ៉ាឡង់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេងបង្ហាញថាមាននិទ្ទាករធ្លាក់ចុះ។ សមាមាត្រនៃស្ត្រីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុន អាយុ១៨ឆ្នាំ បានថយចុះយ៉ាងជាក់លាក់ពី២៥% ទៅ១៩%។ លើសពីនេះ ប្រេវ៉ាឡង់នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុន អាយុ១៥ឆ្នាំ មានការថយចុះបន្តិចបន្តួចពី២% ទៅ១,៨% ក្នុងឆ្នាំ២០២២។ ភាគរយអ្នកមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់ មិនមានការ ថយចុះនោះទេ ដោយតួលេខបង្ហាញថា ស្ត្រីអាយុ១៥ឆ្នាំ មាន២១,១២% (ក្នុងឆ្នាំ២០០០) ហើយអត្រានេះមានកើនឡើង ដល់២២,៤៨% (ក្នុងឆ្នាំ២០២១-២២)។ ចំណែកស្ត្រីអាយុ១៨ ឆ្នាំមានការថយចុះតិចតួច (ក្នុងឆ្នាំ២០០០ មាន១៩,២១% និងឆ្នាំ២០២១-២២ មាន១៨,១១%)។

ប៉ុន្តែផ្អែកតាមរបាយការណ៍សិក្សាស្រាវជ្រាវស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរស់នៅជាប្តី ប្រពន្ធនៅវ័យក្មេង ឆ្នាំ២០២៤ (CEFMU) របស់ក្រសួងកិច្ចការនារី លទ្ធផលបង្ហាញថា អត្រានៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅវ័យក្មេងនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ ពិសេសនៅខេត្តរតនគិរី មានអត្រាខ្ពស់ជាងគេនៃស្ត្រីដែលបានរៀបការមុន អាយុ១៨ឆ្នាំ គឺ ៣៧,៣% បើប្រៀបធៀបទៅនឹងខេត្តផ្សេងៗដូចជា (ខេត្តព្រះវិហារ១៦,៧% និងស្ទឹងត្រែង១៤,៧%។ ការ រៀបការនៅវ័យក្មេង ការរៀបការដោយបង្ខំ និងការរស់នៅជាមួយគ្នាជាប្តីប្រពន្ធនៅវ័យក្មេង មានទំនាក់ទំនងទៅនឹងការ មានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់ និងបញ្ហាសុខភាពបន្តពូជ សុខភាពផ្លូវភេទ និងបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ក្មេងស្រី ពិសេសអ្នករស់នៅ តំបន់ភូមិភាគឦសាន ដែលអត្រានេះនៅតែបន្តកើនឡើង និងមានភាគរយខ្ពស់ជាងតំបន់ផ្សេងៗ។

ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ក្រសួងកិច្ចការនារី ក្រសួងសុខាភិបាល និងក្រសួងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ត្រូវបង្កើតយន្តការ សម្របសម្រួលអន្តរវិស័យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជនិងសុខភាពផ្លូវភេទដល់យុវវ័យក្នុង វ័យជំទង់(១៥-១៩ឆ្នាំ) តាមយន្តការនៃការអនុវត្តការថែទាំសុខភាពបឋមរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល។ យន្តការនេះ រួមចំណែក យ៉ាងសំខាន់ក្នុងការលុបបំបាត់រាល់ទង្វើដែលមានគ្រោះថ្នាក់ ដូចជាការបង្ខំកុមារឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ (សូចនាករ ៥.៣.១. សមាមាត្ររបស់ស្ត្រីអាយុ១៥-២៤ឆ្នាំដែលបានរៀបការ ឬរស់នៅជាមួយគ្នាមុនអាយុ១៨ឆ្នាំ) និងធានាការទទួលបានសុខភាព ផ្លូវភេទនិងសុខភាពបន្តពូជនិងសិទ្ធិបន្តពូជជាសកល ដោយផ្អែកលើកម្មវិធីសកម្មភាពរបស់សន្និសីទអន្តរជាតិស្តីពីប្រជាជននិង ការអភិវឌ្ឍនិងផែនការសកម្មភាពទីក្រុងប៉េកាំងនិងឯកសារពាក់ព័ន្ធនានា(សូចនាករ៥.៦.១.សមាមាត្រនៃស្ត្រីអាយុ១៥-៤៩ ឆ្នាំដែលបានរាយការណ៍ពីការសម្រេចចិត្តដោយខ្លួនឯងពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយពន្យារកំណើតនិងការថែទាំសុខភាព បន្តពូជ និងសូចនាករ៥.៦.២. ចំនួនច្បាប់ គោលនយោបាយ ផែនការ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលធានាឱ្យស្ត្រីគ្រប់រូប មានលទ្ធភាពទទួលបានព័ត៌មាន ការអប់រំ និងសេវាសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពបន្តផ្លូវភេទ)។

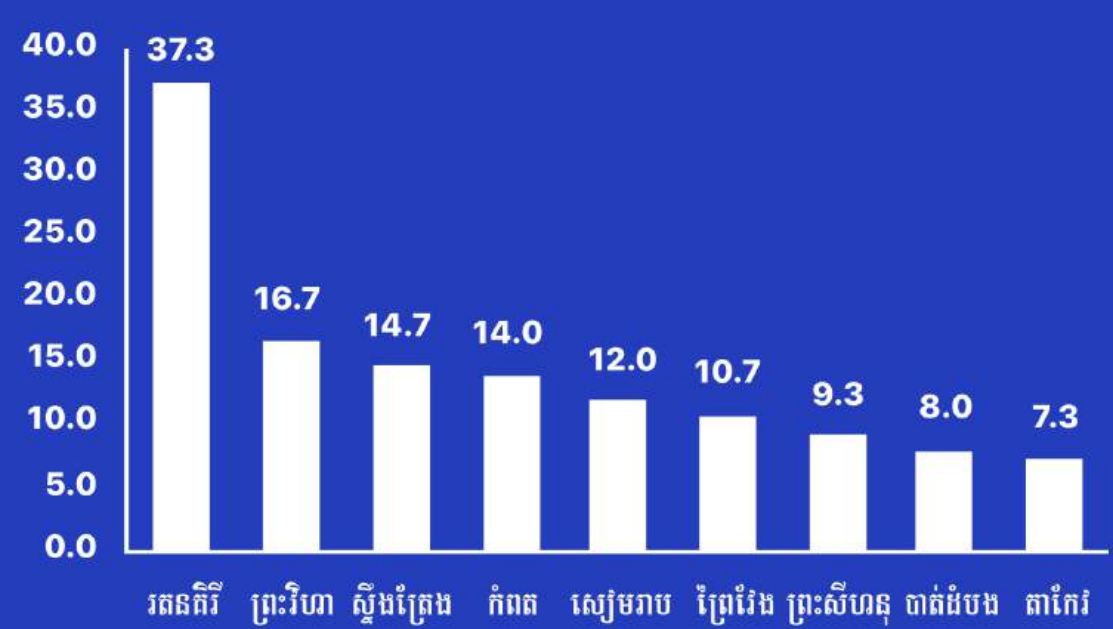

ការវិភាគបញ្ហា

នៅតាមរាជធានី-ខេត្ត ភាគរយស្រ្តី វ័យជំទង់ដែលចាប់ផ្តើមបង្កើតកូនមានអត្រា ខ្ពស់ជាងគេបំផុតគឺនៅខេត្តស្ទឹងត្រែង(២៥%) បន្ទាប់មកគឺខេត្តរតនគិរី (១៨%) និងខេត្តព្រះវិហារ (១៦%)។ ចំណែកខេត្តដែលមានភាគរយទាបជាងគេនោះ គឺខេត្តកណ្តាល(៤%)។

លទ្ធផលនៃរបាយការណ៍សិក្សាស្រាវជ្រាវ (CEFMU) ឆ្នាំ២០២៤ បង្ហាញថាមានសមាមាត្រតិចតួចពេលគឺ០,៥០% បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅមុនពេលមានអាយុ១៥ឆ្នាំ។ លើសពីនេះទៅទៀត លទ្ធផលនេះមានបំណងសង្កត់ធ្ងន់ថា អ្នកឆ្លើយសម្ភាសន៍ភាគច្រើនចំនួន ១៣,៩៣% បានរាយការណ៍ថា ពួកគេទទួលបានការផ្សព្វផ្សាយរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅពេលដែលពួកគេមានអាយុចន្លោះពី ១៥ឆ្នាំ ដល់ ១៨ឆ្នាំ។ របកគំហើញនៃការសិក្សានេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ស្រ្តីភាគច្រើន ពេលពី១៤,៤៤%បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនឈានដល់អាយុ១៨ឆ្នាំ។ ភាគរយដែលត្រូវឱ្យកត់សម្គាល់ចំនួន៥០,១៥% ឬច្រើនជាងនេះនៃអ្នកឆ្លើយតបសម្ភាសន៍ គឺបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅអាយុ១៨ឆ្នាំ។

ភាគរយស្រ្តីដែលបានរៀបការមុនអាយុ១៨ឆ្នាំ តាមខេត្ត

ប្រភព៖ របាយការណ៍សិក្សាស្រាវជ្រាវស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរស់នៅជាប្តីប្រពន្ធនៅវ័យក្មេងឆ្នាំ២០២៤ របស់ក្រសួងកិច្ចការនារី

ផ្អែកតាមរបាយការណ៍ CEFMU ឆ្នាំ២០២៤ លទ្ធផលបង្ហាញថាអត្រានៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅ វ័យក្មេងនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ ពិសេសនៅខេត្តរតនគិរី មានអត្រាខ្ពស់ជាងគេនៃស្រ្តីដែលបានរៀបការមុនអាយុ១៨ឆ្នាំ គឺមានដល់ទៅ៣៧,៣% បើប្រៀបធៀបទៅនឹងខេត្តផ្សេងៗ (ខេត្តព្រះវិហារ មាន១៦,៧% និងខេត្តស្ទឹងត្រែង មាន១៤,៧%)។

ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យ ក្មេង អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរស់នៅជាមួយគ្នាជាប្តីប្រពន្ធនៅវ័យក្មេង គឺមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់និងបញ្ហាសុខភាពបន្តពូជសុខភាពផ្លូវភេទនិងបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់ក្មេងស្រ្តីពិសេសអ្នករស់នៅតំបន់ភូមិភាគឦសាន ដែលអត្រានេះនៅតែបន្តកើនឡើងខ្ពស់ជាងតំបន់ផ្សេងៗ។

លើសពីនេះទៅទៀត លទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញផងដែរថា មានស្រ្តីប្រមាណ ៥០,៨% ដែលមិនមានការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទ និង៤៩,២%នៃអ្នកឆ្លើយតបយល់ស្របនឹងការលើកឡើងថា ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនអាយុ១៨ឆ្នាំ បណ្តាលឱ្យមានការសម្រាលកូននៅវ័យក្មេង។ ជារួម ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ និងការរស់នៅជាប្តីប្រពន្ធនៅវ័យក្មេង មានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សុខភាព ជាពិសេសក្មេងស្រ្តីវ័យជំទង់មានផ្ទៃពោះគឺប្រឈមនឹងការលំបាកក្នុងការសម្រាលកូន ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ក៏បានបង្ហាញផងដែរថា មានការជាប់

ទាក់ទងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនអាយុ១៨ឆ្នាំនិងមានហានិភ័យខ្ពស់នៃបញ្ហាសុខភាព រួមមានការមានផ្ទៃពោះ ការរំលូតកូនគ្មានសុវត្ថិភាព ការឆ្លងជំងឺកាមរោគ មេរោគអេដស៍ និងការបំពានផ្លូវភេទ ក៏ដូចជាសុខភាពបន្តពូជចំពោះស្រ្តីផងដែរ។

អនុសាសន៍គោលនយោបាយ

ក្រសួងកិច្ចការនារី ក្រសួងសុខាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ ពង្រឹង និងលើកកម្ពស់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទនៅតាមសហគមន៍ដោយបញ្ឈប់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជ សុខភាពផ្លូវភេទ ទៅក្នុងយន្តការថែទាំសុខភាពបឋមរបស់ក្រសួងសុខាភិបាលតាមរយៈ៖

- បង្កើតយន្តការសម្របសម្រួលអនុវិស័យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិដើម្បីលើកកម្ពស់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជនិងសុខភាពផ្លូវភេទរបស់ប្រជាជនវ័យជំទង់(១៥-១៩ឆ្នាំ) តាមយន្តការការអនុវត្តការថែទាំសុខភាពបឋមរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល។ បច្ចុប្បន្នក្រសួងសុខាភិបាលមានសេចក្តីណែនាំពីការបង្កើនការថែទាំសុខភាពបឋមទូទាំងប្រទេស តាមរយៈការធ្វើសមាហរណកម្មការដឹកនាំគ្រប់គ្រងទៅឱ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដែលជាការលាភវត្តភាពដ៏ល្អសម្រាប់ធ្វើបរិវត្តន៍កម្មវិធីនិងការអប់រំសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទ ដល់ប្រជាជនគោលដៅវ័យជំទង់ ជាពិសេសនៅតាមបណ្តាខេត្តដែលមានអត្រារៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេងកម្រិតខ្ពស់
- ការរៀបចំបង្កើតក្រុមការងារគ្រប់គ្រងក្របខណ្ឌអនុវត្តការជំរុញបង្កើនការថែទាំសុខភាពបឋមនៅថ្នាក់រាជធានី-ខេត្ត ក្រុង-ស្រុក ខណ្ឌ។ ក្រសួងសុខាភិបាល ត្រូវសហការជាមួយរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិក្នុងការពង្រឹងនិងពង្រីកសកម្មភាពអប់រំសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទ ដល់ប្រជាជនគោលដៅវ័យជំទង់(១៥-១៩ឆ្នាំ)។ យន្តការនេះរួមចំណែកកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្ស ថវិកា ក្នុងការអនុវត្ត ប៉ុន្តែបង្កើននូវប្រសិទ្ធភាពការងារ និងលទ្ធផលខ្ពស់។
- បន្តពង្រឹង និងពង្រីកការអនុវត្តកម្មវិធីផ្សារភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងមាតាបិតា និងយុវវ័យ ស្តីពីសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទ ឱ្យបានទូលំទូលាយដល់តំបន់ជនបទដាច់ស្រយាល ពិសេសនៅតាមបណ្តាខេត្តដែលមានអត្រាខ្ពស់ជាងគេនៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅវ័យក្មេង និងការមានផ្ទៃពោះនៅវ័យជំទង់។

យោងតាមលទ្ធផល និងបញ្ហាប្រឈមដែលបានរកឃើញ ជម្រើសអនុសាសន៍គោលនយោបាយសង្ខេបទី១ (ពង្រឹង និងលើកកម្ពស់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជនិងសុខភាពផ្លូវភេទនៅតាមសហគមន៍ដោយបញ្ឈប់ការអប់រំសុខភាពបន្តពូជ សុខភាពផ្លូវភេទទៅក្នុងយន្តការថែទាំសុខភាពបឋមរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល) គឺមានអាទិភាពខ្ពស់ និងរួមចំណែកខ្លាំងក្នុងការលើកកម្ពស់សុខភាព និងសុខុមាលភាពប្រជាជន ដែលជាអាទិភាពមួយស្តីពីការអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស ដែលមាននៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្របញ្ជាក់ណែនាំដំណាក់កាលទី១ ក្នុងមុំទី៣ នៃបញ្ជាក់ណែនាំទី១ និងក្នុងមុំទី១ នៃបញ្ជាក់ណែនាំទី៤ ស្តីពីការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយភាពធន ថវិកា និងបរិយាបន្ន កាត់បន្ថយបង្ហាញឱ្យបន្តពង្រឹង និងពង្រីកវិសាលភាពសុខភាពបន្តពូជ និងសុខភាពផ្លូវភេទរបស់យុវវ័យ ជាពិសេសស្រ្តីនិងក្មេងស្រ្តី បន្តអនុវត្តកម្មវិធីការសម្របសម្រួលស្តីពីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារនៃគ្រួសារក្រីក្រ និងការបន្តលើកកម្ពស់អាហារូបត្ថម្ភដល់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះនិងកុមារ។ ការចំណាយថវិកាទាប ហើយម្យ៉ាងទៀតរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិមានកញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់អនុវត្តសកម្មភាពអាទិភាព ដែលជាកត្តាមួយជួយជំរុញដំណើរការ និងលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពប្រជាពលរដ្ឋ ពិសេសលើកកម្ពស់ការផ្តល់សេវាសុខភាពបន្តពូជ សុខភាពផ្លូវភេទ ដល់ប្រជាជនគោលដៅវ័យជំទង់(១៥-១៩ឆ្នាំ)។

